

Sprawa T-314/01

Coöperatieve Verkoop- en Productievereniging van Aardappelmeel en Derivaten Avebe BA

przeciwko

Komisji Wspólnot Europejskich

Konkurencja — Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki — Glukonian sodu —
Artykuł 81 WE — Grzywna — Przepisanie spółce dominującej odpowiedzialności za
noszące znamiona naruszenia zachowanie związku nieposiadającego osobowości
prawnej — Artykuł 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 — Prawo do obrony —
Dokumenty odciążające — Zasada proporcjonalności — Obowiązek uzasadnienia

Wyrok Sądu Pierwszej Instancji (trzecia izba) z dnia 27 września 2006 r. . . . II - 3089

Streszczenie wyroku

1. *Konkurencja — Postępowanie administracyjne — Poszanowanie prawa do obrony
(art. 81 ust. 1 WE; rozporządzenie Rady nr 17, art. 19 ust. 1)*

2. *Konkurencja — Postępowanie administracyjne — Poszanowanie prawa do obrony (rozporządzenie Rady nr 17)*
3. *Konkurencja — Postępowanie administracyjne — Dostęp do akt (rozporządzenie Rady nr 17)*
4. *Konkurencja — Reguły wspólnotowe — Naruszenie popełnione przez przedsiębiorstwo — Przypisanie innemu przedsiębiorstwu ze względu na istniejące między nimi powiązania natury ekonomicznej i prawnej (art. 81 ust. 1 WE)*

1. Przestrzeganie prawa do obrony w trakcie każdego postępowania mogącego zakończyć się nałożeniem kar stanowi podstawową zasadę prawa wspólnotowego, której należy przestrzegać nawet wtedy, gdy chodzi o postępowanie o charakterze administracyjnym. Nakłada ono wymóg, zgodnie z którym należy umożliwić zainteresowanym przedsiębiorstwom i związkom przedsiębiorstw od etapu postępowania administracyjnego wypowiedzenie się we właściwy sposób w kwestii prawdziwości i znaczenia dla sprawy dowodów, zarzutów i okoliczności stwierdzonych przez Komisję.

W tym zakresie, jeżeli w celu ustalenia wystąpienia naruszenia w postępowaniu na podstawie art. 81 ust. 1 WE Komisja zamierza oprzeć się na fragmencie odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów lub załączonym do takiej odpowiedzi dokumencie, inne strony biorące udział w tym postępowaniu powinny mieć możliwość wypowiedzenia się na temat takiego środka

dowodowego. W takich okolicznościach dany fragment odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów lub załączony do tej odpowiedzi dokument jest w rzeczywistości dowodem obciążającym różne strony, które uczestniczyły w popełnieniu naruszenia.

Zasady te mają również zastosowanie w przypadku, gdy Komisja opiera się na fragmencie odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów celem przypisania naruszenia danemu przedsiębiorstwu.

Do zainteresowanego przedsiębiorstwa należy wykazanie, iż wnioski, do jakich doszła Komisja w wydanej decyzji, byłyby inne, gdyby dokument, który nie został udostępniony, a który stanowił dla Komisji podstawę do zarzucenia przed-

siębiorstwu popełnienia naruszenia, został odrzucony jako materiał dowodowy.

(por. pkt 49–52)

2. W ramach postępowania kontradyktoryjnego, które odbywa się zgodnie z regulacjami zawartymi w rozporządzeniach wprowadzających w życie art. 81 WE i 82 WE, podejmowanie decyzji w zakresie dokumentów, które mogą być wykorzystane na obronę przedsiębiorstw biorących udział w postępowaniu w sprawie naruszenia reguł konkurencji, nie należy jedynie do Komisji. Z uwagi w szczególności na ogólną zasadę równości broni nie można przyzwolić na to, żeby Komisja mogła samodzielnie decydować o wykorzystaniu dokumentów przeciwko stronie skarżącej, jeżeli ta nie miała do nich dostępu, a zatem nie mogła podjąć odpowiedniej decyzji o ich wykorzystaniu na swoją obronę.

(por. pkt 66)

3. W przypadku gdy w toku postępowania administracyjnego wszczętego w związku z naruszeniem reguł konkurencji okaże się, że Komisja nie poinformowała przedsiębiorstwa, któremu zarzucano naruszenie, o dokumentach mogących stanowić materiał dowodowy o charakterze odciążającym, stwierdzenie

nie naruszenia prawa do obrony będzie możliwe jedynie w przypadku ustalenia, że wynik postępowania administracyjnego mógłby być inny, gdyby omawiane dokumenty zostały udostępnione temu przedsiębiorstwu w toku tego postępowania. Jeżeli owe dokumenty zostały włączone do akt prowadzonego przez Komisję dochodzenia, naruszenie prawa do obrony o takim charakterze występuje niezależnie od czynności podjętych przez dane przedsiębiorstwo w toku postępowania administracyjnego. Natomiast w przypadku gdy dokumenty mogące stanowić materiał dowodowy o charakterze odciążającym nie zostały włączone do akt prowadzonego przez Komisję dochodzenia, stwierdzenie naruszenia prawa do obrony jest możliwe jedynie w przypadku, gdy przedsiębiorstwo przedstawiło Komisji wyraźny wniosek o dostęp do jej dokumentów w trakcie postępowania administracyjnego; jeśli tego nie uczyniło, nie może już podnosić tego zarzutu w przypadku wniesienia na ostateczną decyzję skargi o stwierdzenie nieważności.

(por. pkt 67)

4. Niezgodne z zasadami konkurencji zachowanie przedsiębiorstwa można przypisać innemu przedsiębiorstwu wtedy, gdy jego zachowanie na rynku nie jest wynikiem autonomicznej decyzji, ale zasadniczo zastosowania wytycznych wydanych przez to inne przedsiębiorstwo ze względu na istniejące między nimi powiązania natury ekonomicznej i prawnej.

W tym względzie Komisja nie może ograniczyć się do stwierdzenia, że przedsiębiorstwo „mogło” wyrzeć tak znaczący wpływ na drugie przedsiębiorstwo, bez potrzeby zbadania, czy taki wpływ miał w rzeczywistości miejsce. Natomiast spoczywa na niej w zasadzie obowiązek udowodnienia takiego znaczącego wpływu na podstawie wszystkich okoliczności faktycznych, w tym w szczególności ewentualnych uprawnień kierowniczych jednego z tych przedsiębiorstw względem drugiego.

Jednak w przypadku gdy spółka dominująca kontroluje w 100% swoją spółkę zależną, ponosząc odpowiedzialność za zachowanie o znamionach naruszenia, istnieje podważalne domniemanie, że

rzeczona spółka dominująca rzeczywiście miała znaczący wpływ na zachowanie jej spółki zależnej. Tak więc do spółki dominującej należy obalenie tego domniemanie poprzez przedstawienie materiału dowodowego, za pomocą którego można dowieść niezależny charakter jej spółki zależnej.

Tak samo jest w przypadku dwóch spółek, które posiadają po 50% udziałów podmiotu, którym kierują wspólnie w stałym i ścisłym porozumieniu.

(por. pkt 135, 136, 138)